

**Protokoll fra møte i Faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern) i VKM
tirsdag 13. november 2007 klokken 10.00-15.00**

Deltakere:

Fra Faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern):

Wenche Farstad (møteleder), Bjarne O. Braastad, Knut E. Bøe, Arne Flåøyen, Brit Hjeltnes, Kristian Hoel, Tore Håstein, Espen Rimstad, Rune Waagbø og Olav Østerås

Forfall:

Jon M. Arnemo

Fra Mattilsynet:

Torunn Knævelsrud, Stein Fiskum, Kathrine Ryeng og Torben Vik fra Mattilsynets seksjon for dyrevelferd og fiskehelse (tilstede under behandling av sak 4 på dagsorden)

Fra Animalia:

Elisiv Tolo (tilstede under behandling av saken vedrørende religiøs slakting uten bedøving før avlivning under sak 4 på dagsorden)

Fra sekretariatet til VKM:

Ingfrid Slaatto Næss, koordinator for FG8 (Ref.)

Forkortelser benyttet i protokollen:

FG8: Faggruppe dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern)

FG6: Faggruppe for fôr til terrestriske og akvatiske dyr.

HK: Hovedkomité

MT: Mattilsynet

RV: Risikovurdering

VKM: Vitenskapskomiteen for mattrygghet

EFSA: European Food Safety Authority

FGM: Faggruppemøte

Forklaring til nummerering av dokumentene: ÅÅ/xNN-d

ÅÅ er tosifret årstall

x er nr. på faggruppen saken kommer fra (1-8, eller 0 for hovedkomiteen)

NN er fortløpende nummerering fra 1-99

d er nr på dokument i saker hvor det finnes flere enn ett dokument

Når en sak behandles i flere grupper følger samme saksnummer dokumentet, dvs. saksnummeret kommer fra den gruppen der saken først blir behandlet.

Sak 1: Velkommen, forfall og habilitet

Leder for faggruppen, Wenche Farstad, ønsket velkommen til møtet i Faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd (dyrevern). Jon M. Arnemo var ikke tilstede på møtet.

Sak 2: Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Innkalling og forslag til dagsorden for møtet ble godkjent uten endringer. Det ble dessverre ikke tid til å oppsummere protokollen fra forrige faggruppemøte.

Sak 3: Saker fra møte i Hovedkomiteen

Det ble dessverre ikke tid til å gjennomgå protokollen og sakene fra møtet i Hovedkomiteen 13. september.

Punktet vedrørende diskusjon av mål- og strategiplan for faggruppen flyttets til neste møte i Faggruppe 8 13. desember 2007.

Sak 4: Saker som skal behandles på møtetRisikovurdering-religiøs slakting uten bedøving før avlivning (saksnummer 07/809)

Landbruks- og matdepartementet har bedt Mattilsynet om å innhente uttalelse om det er dyrevelferdsmessig forsvarlig å avlive dyr ved avblødning uten forutgående bedøvelse. Mattilsynet ber derfor VKM vurdere om avlivning av slaktedyr ved avblødning uten forutgående bedøvelse medfører risiko for lidelse som er vesentlig større enn ved avblødning etter forutgående bedøvelse.

Elisiv Tolo fra Animalia holdt et foredrag om religiøs slakting. Ordlyden i oppdraget fra Mattilsynet ble diskutert, og det ble besluttet at Mattilsynet foretar noen endringer i formuleringene før endelig ordlyd oversendes VKM. Frist på oppdraget er satt til 31. desember 2007.

Risikovurdering-lidelser ved hold av pelsdyr (saksnummer 07/807)

Mattilsynet vil i 2007 foreta en revisjon av Forskrift 20. september 1998 nr. 901 om hold av pelsdyr. Dette er en del av oppfølgingen av Stortingsmelding nr. 12 (2002-2003) om dyrehold og dyrevelferd i Norge.

Stortingsmeldingen slår fast at pelsdyrnæringen står overfor en rekke utfordringer som trolig må finne en løsning før pelsdyroppdrett kan framstå som allment akseptabelt. Det understrekes at velferden for pelsdyrene må forbedres vesentlig i et framtidig pelsdyrhold sammenlignet med dagens driftsformer.

Med bakgrunn i Stortingsmeldingens skisserte problemstillinger ber Mattilsynet VKM om å vurdere risiko for lidelse ved hold av pelsdyr.

Det ble besluttet å sette dette oppdraget ut som et utredningsoppdrag. Det ble videre bestemt at Universitetet for miljø- og biovitenskap skal ha hovedansvar for utredningsarbeidet i samarbeid med andre relevant fagmiljøer. Utredningsrapporten skal danne utgangspunkt for faggruppens vurdering som skal leveres til Mattilsynet 1. april 2008.

Det ble besluttet at Bjarne O. Braastad fra faggruppen skal lede arbeidet med utredningen. Oppdragsteksten ble diskutert, og Mattilsynet vil på bakgrunn av diskusjonen formulere en endelig bestilling til VKM. Det ble enighet om at bestillingen skal formuleres og besvares på engelsk.

Risikovurdering vedrørende hold av kylling (saksnummer 07/810)

- Oppdrag om utredning-lys-og lysprogram
- Oppdrag om utredning-dyretetthet

Mattilsynet ber om risikovurdering av dyrevelferd for slaktekylling ved endring av visse krav til hold av fjørfe.

Forskrift 12.12. 2001 om hold av høns og kalkun fastsetter minstekrav til hold av høns og kalkun. EU har vedtatt Rådsdirektiv 2007/43/EC 28.6.2007 om minstekrav til hold av kylling for kjøttproduksjon. Direktivet inneholder driftskrav til kyllingoppdrett for kjøttproduksjon, som er noe forskjellig fra gjeldende bestemmelser i Norge, fastsatt i forskrifter om hold av høns og kalkun, transport av levende dyr og dyrevern i slakterier.

Mattilsynet ber om utredning av konsekvenser ved en mulig endring av krav til dyretetthet, lysstyrke og lysprogram ved hold av fjørfe.

Det ble foreslått å innhente eksperter som vil foreta en litteraturgjennomgang og skrive en rapport som faggruppen igjen vil bruke som bakgrunn for sin vurdering. På bakgrunn av diskusjonen i faggruppen vil Mattilsynet formulere endelige oppdrag og oversende VKM. Det ble bestemt at oppdraget om lys- og lysprogram skal skrives på engelsk, og oppdraget om dyretetthet skal skrives på norsk. Fristen på oppdraget er satt til 20. juni 2008.

Risikovurdering av transport av fisk i lukket system (saksnummer 07/806)

På grunn av forslag til endringer i nasjonalt regelverk vedrørende transport av fisk med hensyn på å sikre fiskens velferd, har Mattilsynet bedt VKM vurdere forhold ved transport av fisk i lukket system.

Det er foreslått å oppnevne en *ad hoc* gruppe med eksperter fra ulike relevante fagmiljøer i Norge for å utarbeide en bakgrunnsrapport for VKMs risikovurdering. Det første møte i *ad hoc* gruppen skal avholdes 27. november. Frist på oppdraget er satt til 15. april 2008. Det ble enighet om at bestillingen skal formuleres og besvares på engelsk.

Risikovurdering-positivliste for sirkusdyr (saksnummer 07/808)

Mattilsynet vil utarbeide en såkalt positivliste over dyr som tillates framvist på sirkus. Dette er et oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet som ledd i oppfølgingen av Stortingsmelding nr. 12 (2002-2003) om dyrehold og dyrevelferd i Norge, hvor en tar sikte på å innskrenke antall arter som tillates framvist på sirkus. Mattilsynet ber derfor VKM om å utføre en risikovurdering knyttet til om visse dyrearter egner seg for fremvisning i sirkus.

Den foreløpige oppdragsteksten fra Mattilsynet ble diskutert, og Mattilsynet vil på bakgrunn av diskusjonen i faggruppen formulere endelig ordlyd.

Det ble foreslått å oppnevne en *ad hoc* gruppe med eksperter fra ulike relevante fagmiljøer i Norge for å utarbeide en bakgrunnsrapport for VKMs risikovurdering. Fristen på oppdraget er satt til 1. april 2008.

Sykdomsrisiko i forbindelse med fangstbasert akvakultur og fôring med villfanget fisk (saksnummer 07/804)

Næringen har et behov for å kunne bruke frossen sild og lodde som våtfôr til villfanget torsk. Tross status som naturlig føde for torsk blir slikt fôr antatt å kunne øke risiko for sykdomsutbrudd i en oppdrettssituasjon.

For å kunne vurdere den nåværende fôringspraksisen i fangstbasert akvakultur opp mot kravene i Biproduktsforordningen (2002/1774/EF) som planlegges implementert, ønsket Mattilsynet en utredning av om denne praksisen er trygg eller ikke. Mattilsynet ønsket derfor en vurdering av risiko ved bruk av villfanget fisk (fortrinnsvis sild og lodde) som fôr til

villfanget torsk, og en vurdering av om frysing kan redusere risiko for smitte av de aktuelle sykdomsfremkallende agens.

Det ble opprettet en *ad hoc* gruppe for å utrede problemstillingene. Oppdraget ble forankret i Faggruppe 8, men vurderingen ble også sendt på høring i Faggruppe 6, faggruppe for fôr til terrestriske og akvatiske dyr. Vurderingen ble levert Mattilsynet 3. juli 2007.

I et brev av 12. oktober 2007 fra Mattilsynet, ble det presisert at Mattilsynet ønsket en nærmere klargjøring av smitterisiko når det gjelder fôring av fersk ufrossen sild og lodde til fisk, eventuelt med tilråding av frysing for å drepe uønskede parasitter i fôret.

Det ble utarbeidet et forslag til svar på denne presiseringen, og den reviderte versjonen av risikovurderingen ble gjennomgått og diskutert på faggruppemøtet. Revidert versjon av risikovurderingen vedrørende sykdomsrisiko i forbindelse med fangstbasert akvakultur og fôring med villfanget fisk oversendes Mattilsynet i løpet av november 2007.

Saker som har vært behandlet i faggruppen siden forrige møte

Metoder for avlivning av sel ved fangst (saksnummer 07/805)

I forbindelse med mottatt bestilling fra EU-kommisjonen på en vurdering av dyrevelferd i forbindelse med selfangst, etterlyste European Food Safety Authority (EFSA) på Advisory Forum-møtet i Berlin 19. april 2007 relevante data om dette temaet fra medlemslandene og observatørlandene.

Det ble opprettet en *ad hoc* gruppe bestående av 5 nasjonale eksperter med Professor Egil Ole Øen, Norges veterinærhøgskole, som leder. Det ble avholdt to møter i *ad hoc* gruppen. Faggruppeleder presenterte rapporten på EFSA's arbeidsgruppemøte 20. september i Brussel. Sekretariatet ble invitert som observatør til EFSA's "Stakeholders meeting" i Parma 4. oktober. Rapporten fra Faggruppe 8 ble ferdigstilt og oversendt EFSA, Mattilsynet og Fiskeri- og kystdepartementet 8. oktober 2007.

Status for øvrige saker i faggruppen

Ingen saker var satt opp under dette punktet på agendaen.

Sak 5: Oppfølging av saker fra forrige møte i faggruppen

Ingen saker var satt opp under dette punktet på agendaen.

Sak 6: Orientering fra *ad hoc*-grupper/undergrupper eller lignende

Faggruppeleder orienterte kort om arbeidet i *ad hoc* gruppen for samvirkende toksiske effekter av stoffer.

Faggruppeleder orienterte videre om EFSA's arbeidsgruppe vedrørende kloning av dyr. EU-kommisjonen har bedt EFSA om en bred vurdering av velferdsimplikasjoner forbundet med kloning av dyr, der både aspektene mattrygghet, dyrehelse, dyrevelferd og miljøkonsekvenser skal utredes. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal utarbeide bakgrunnsdokumenter i saken, og faggruppeleder i Faggruppe 8, Wenche Farstad, er oppnevnt som deltager i gruppen. Espen Rimstad orienterte om Bluetongue-situasjonen i EU. Det ble diskutert om VKM burde foreta en risikovurdering (selvinitiering) av Bluetongueproblematikken.

Sak 7: Saker til hovedkomiteen

Ingen saker var satt opp til diskusjon under dette punktet på agendaen.

Sak 8: Møter o.a. av felles interesse

Det ble dessverre ikke tid til orientering av saker under dette punktet på agendaen.

Saker anført under dette punkt flyttes til agendaen for neste møte i faggruppen.

Sak 9: Nytt fra sekretariatet

Det ble dessverre ikke tid til orientering av saker under dette punktet på agendaen. Orientering om maler og rutiner for referat fra deltagelse som VKM-medlem på internasjonale møter/konferanser/seminarer/kurs flyttes til neste møte i faggruppen.

Sak 10: Nye møtedatoer

Det er avtalt ny møtedato 13. desember 2007 (klokken 1200-1700) i Oslo.

Sak 11: Eventuelt

Det ble dessverre ikke tid til orientering av saker under dette punktet på agendaen. Saker anført under dette punkt flyttes til agendaen for neste møte i faggruppen.